



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 13. bipartita De Evangelio Dominicæ Sexagesimæ Exiit qui seminat
seminare semen suum. Prima pars explicat, quomodo Christus sit
seminans semen suum usque in finem sæculi. Secunda explicat, cur ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

porum spirituales fastidientes ; laboris quoque pertæsi, reiciuntur à Domino , ita ut & ibi verum sit: *Multi sunt vocati, pauci vero electi.*

Denique timere debent omnes Christiani, quia si in hac parabola Christus de universo orbelloqueretur, cum maxima pars incredula sit (veluti Turca, Gentiles, Judæi, Hæretici) non mirum si multos diceret reprobandos. Sed cum loquatur de operariis de factis jam in vinea, id est in Ecclesia agentibus, quis non terreatur? Dicamus ergo cum

3. Pet. 2. Apollolo Petro : *Sasagite fratres, ut per bona opera certam vestram electionem & vocationem faciatis.* Sic enim non peccabitis aliquando, & abunde vobis ministrabitur in regnum Domini Jesu Christi.

1. Pet. 2. Eriterum Si Patrem in vocatis Deum, qui sine acceptione personarum judicatis secundum uniuscujusque opus: in timore incolatis vestri tempore conuersamini. Exempla verò non pauca sunt eorum, qui ex hoc dicto evangelico timoris simulam perfecerunt: ad meliora peruenientem.

Exempla Refert S. Teresa primas ad religionem excitantes scintillas se suscepisse ex verbis ex hortatoriis, & conversatione familiari pie cuiusdam Religiosæ. Hæc narrabat et quomodo audiens illud Evangelium, *Multi sunt vocati, pauci vero electi*, sacro fuisse timore correpta ; Et quomodo ex eo tempore in eorum ingressa, religionis institutum tanquam securus, Deo intus instigante, suscepisset. Eodem ergo timore ex iisdem Domini verbis animum Teresæ adhuc adolescentis afficere conabatur, & ad idem institutum traducere, ut saluti certius consulere.

S. Arsenius etiam frequenter hanc sententiam ruminabat; *Multi vocati, pauci electi*; & ruminans istud continuis lachrymis conficiebatur. Unde quodam die interrogatus, cur à lachrymis sibi non temperaret? Respondit: *Quando memini se esse fuisse reprobum de ventre matris: & iudam à Christi discipulatu excidisse & perisse. Et quod Salvator dixerit: Arcium esse ad Cœlum, vnum quodque pauci reperiant eam. Denique dum considero me ignorare quod anima mea miserè contingat, quis sciat & exitus vite meæ, non possim in me gaudere locum dare, nec à lachrymis cessare.*

In libro de ortu Carthusianorum legitur Innocentium sextum adhuc Cardinalem solitum visitare quendam magni nominis & pietatis Eremitam. Quodam autem die cum accessisset, & familiares eius fores foriter pulsarent, nemo respondebat. Irrepentes porro in cellam, virum sanctum quasi somno sepulchrum reperiunt. Ille vero derepente suscitatus, inelamavit: *Heu me! Heu me! Heu, quam*

3. Pet. 2. *vidi mirabilia!* Scificitatem Cardinalis, quidnam aliter videret deo insolentem ei contigisset? Tandem respondet, *Carth ad 17. spiritus ad infernum ductus, vidi animas illuc eam ann. 1345 dere videri densissimi imbrui: Ad Purgatorium vero & alii.* in hanc noster arissima. Ad Paradisum vidi tantum tres ascendere, vnius Episcopi, unius Prioris Carthusiani, & unius vidua Romana; singulos autem nominabat. Cardinalis nuntius hinc inde missis rei

veritatem comperit, & exinde Carthusianorum amicus factus est, quorum rigorem nimium improbabat.

Refertur quoque, eodem die, quo S. Bernardus, 10. annorum milia deceffiffic: inter quos Decanus Lincolnienfis (quidam legunt *Lingonenfis*) & hic viginti quinque annos in Eremito exegerat, honores fugiens: Apparat autem ipse Episcopo Lincolnienfi, & dixit: *Age penitentiam, corrige vitam, dimitte superbiam & avaritiam, non enim est, ita facile salvari, ut credunt. Dum iudicio presentarier, triginta milia adfuere; Bernardus & ego saluati sumus, tres in Purgatorium, alii in infernum detrufi sunt.* Ita Jacobus de Paradiso Charchuffi, de peccatis mortalibus, S. Vincetius Ord. Præd. fer. 6 de 70. & alii. Sed de paucitate salvandorum iterum alibi super iisdem verbis; *Multi sunt vocati, &c.* discedendi occurreret occasio. Concludo igitur, & pro more hoc votum ad Deum erigo.

Tu Domine, qui dignatus es nobis, licet seruis inutilibus, mercedem promittere, & in vincuntium nos conducere, fac ut usque ad vesperam vitæ laboremus, & decem præcepta tua adimplentes denarium gloriæ percipiamus. Quod si non mereamur esse de primis, fac saltem ut sine murmurè simus de novissimis, non de electis, sed de electis. Sic post laborem temporaneum, imo momentaneum, misericordias tuas in æternitatis requie decantabimus, & in sæcula sæculorum te colabimus.

DOMINICA SEXAGESIMA.

Exit qui seminavit seminare semen suum.
Luc. 8.

LECTIO
Tripartita.

Distingunt Theologi in Deo duplices actiones: quasdam vocant immanentes, five actiones ad intra; quasdam emanentes, five actiones ad extra. Sic Pater ab æterno per actionem immanentem, per contemplationem divinæ suæ essentia, generat Filium, eisdem secum substantia & semipotentia. Et quia non extra se generat, sed intra, & suum: quem generat, utero quodam æterno portat. Patris & Matris fungens officio; ideo hæc generatio dicitur actio ad intra; & Filius à Patre procedens, illi tamen semper inexistens, vocatur: *Virginitus qui est in sinu Patris*; vocatur quoque Verbum æternum, quod semper est in mente coexistens & generantis: *In principio erat Verbum & Verbum in Deo. 1.* erat apud Deum, & Deus erat Verbum. In principio, hoc est in Patre, inquit S. Augustinus, Verbum istud erat, & est, & erit quia ab æterno & usque in æternum producit Deus Verbum suum; & productio illa non transit, aut præterit, semper in Deo manet. Similiter Pater & Filius per voluntatem & per amorem quo sese mutuo ab æterno diligunt, producant, & spirant Spiritum S. Et hæc spiratio etiam actio immanens est, actio ad intra, quia

PARS I.
Quomodo Christo sit seminare: & seminare: quem generat, utero quodam æterno portat. Patris & Matris fungens officio; ideo hæc generatio dicitur actio ad intra; & Filius à Patre procedens, illi tamen semper inexistens, vocatur: *Virginitus qui est in sinu Patris*; vocatur quoque Verbum æternum, quod semper est in mente coexistens & generantis: *In principio erat Verbum & Verbum in Deo. 1.* erat apud Deum, & Deus erat Verbum. In principio, hoc est in Patre, inquit S. Augustinus, Verbum istud erat, & est, & erit quia ab æterno & usque in æternum producit Deus Verbum suum; & productio illa non transit, aut præterit, semper in Deo manet. Similiter Pater & Filius per voluntatem & per amorem quo sese mutuo ab æterno diligunt, producant, & spirant Spiritum S. Et hæc spiratio etiam actio immanens est, actio ad intra, quia

quila Spiritus S. à Patre procedens & Filio, in Patre manet & Filio, cuiusdem cum illis substantia, & in omnibus coequalis. Non ergo exiit Pater, ut in & ab æternitate feminaret semen suum; in-

Deum Pa-
ter Sator.

compugnabile semen sapientie & veritatis æternæ: five ut gigneret Filium suum. Non exiit Pater, nec Filius, ut producerent Spiritum S. quia omnia ibi sunt ad intra, nihil ad extra. Sed exiit primum cen-
setur in rerum creatione, dum sapientiam & spi-
ritum suum effudit super omnia opera sua, dum
per Verbum fecit omnia, & Spiritus replevit Or-
bem terrarum. Tunc ergo verum fuit. Exiit qui se-
minat seminare semen suum; quia omnes res natu-
rales quoddam semen sunt divinitatis, semen boni-
tatis, potentia sapientia æternæ: & si à nobis ut de-
cet considerentur, potentes sunt instar feminis di-
vini in corde nostro producere fructum agnitionis
amoris, & timoris Dei. Hunc fructum producebant

Aug. in l.
Confess.

in corde S. Augustini, dum dicit. Omnia mihi Do-
mine clamant ut amem te, & omnibus clamant, ita
ut sint inextinguibiles. Hunc fructum etiam pariebant
in corde trium puerorum, qui ideo in medijs flami-
nis omnes creaturas aud. laudem secum invitant,
quia agnoscebant eas esse femina divinæ laudis & benedictionis.

Daniel, 3.

Potissimum verò exiit cenfetur, qui seminat se-
men suum, quando Filius Dei immortalitatis nostræ
veste assumpta venit in hunc mundum, redemptio-
nis opus perfecturus. Unde hoc prævidens Prophe-
ta de eo dicit: Quare futurus es quasi colonus in ter-
ra? Itaque quod de hominibus singulis dictum est,
hoc maxime verum est de Homine Deo. Exiit ho-
mo ad opus suum, & ad operationem suam ut que ad
vesperam Huc alludit eleganter S. Thomas:

1er. 14.

Pf. 103.

Verbum supernum prodegens,
Nec Patri linguens dexteram,
Ad opus suum exiens,
Venit ad vitæ vesperam.

ii.

Filius
Dei venit
in hunc
mundum
ut divi-
num se-
men spar-
geret. Si-
mile

Dicamus ergo primo, Filium Dei esse satorum,
de quo hic mentio fit, quia in hoc sæculum ideo
venit, ut quæ annis conversatus est, ut spargeret
sacrum doctrinæ, & divini amoris semen in cor-
dibus audientium: nec desistit usque ad ultimum
vite momentum facere & docere, cœlestisque
gratiæ & veritatis triticum distribuere. Ac sicut
seminat, vel faciem, vel copiosum secum su-
mit gratis plenum, ut semen terræ capaci impen-
dat. Sic & ob eam causam humanam naturam gra-
tia & veritate plenam assumptam, ut de plenitu-
dine ejus omnes acciperemus, ipso dispergente
propria manu, propria opera, divinum hoc semen.
Hic nostrum in Evangelio titulus hic gloriosus et
appropinquat. Qui seminat semen suum. Habent ve-
ro, ut notant sacri Doctores, emphasim & pondus
hæc verba, diligenterque sunt consideranda; quia
non dicitur simpliciter de Filio Dei incarnato, exiit
Seminator, sed dicitur qui seminat, ac per hoc signifi-
catum, non solum ejus esse officium seminare, sed
etiam, nunquam ab hoc actu, vel opere seminatio-

nis cessare; ita ut optime interpretemur de hoc ope-
re. Pater meus ut qua modo operatur, & ego operor. Exi-
vit à sinu patris ad hoc opus, nec ullum otium sibi
indulfit, ab eo tempore quo à Patre sibi opus si-
tud commissum suscepit unde per castella, urbes,
agros, sylvas pergit continuo feminans semen suum
Et dum hanc Evangelicam parabolam pronuntia-
vit, dicitur de domo quadam privata, ubi docebat
populum exivisse ad mare, five ad stagnum Gene-
zareth, ubi locus spatiosior & major hominum fre-
quentia erat; & ibidem è navicula docuisse, dum
importuno concursu premerent turbæ. Ubi etiam
significatum fuit, ipsum postquam docuisset Ju-
dæos, suos velut domesticos, ad mare debere tran-
sire ad populum scilicet gentium, qui velut mare flu-
ibus amarior agitabatur, ut omnibus evangeliza-
ret Regnum Dei, cœlestique semen quaquaversum
disperteret.

Joann. 5.

Mat. 12.

Quantum efficaciter autem fuerit semen ab eo disper-
sum, ex Evangelica Historia satis colligi potest.
Primum granum cecidit in cor Petri & Andree, quasi
in terram in cultam & sterilem maris salifedine as-
perfam; erant enim rudes & illiterati, & circa aquas
salas maris convalescentes sæculi curis amarior in-
voluti: Attamen hoc unicum granum, Venit post me,
in corda eorum ore divino sparsum, tanta fuit effi-
cacia, ut mox perfectissimæ obedientiæ, perfectissi-
miquè amoris fructum protulerit, dum relictis om-
nibus; Patre, Navicula, Retibus, secuti sunt eum,
& indivisibiliter ei adhæserunt.

Semen
Christi
efficax

Alterum ejusdem feminis granum cecidit in cor
Matthias sedentis in telonio, dum ei dicit: Sequere
me; & licet terra videretur planè spinosa, veribus
& sensibus obliata, avaritia enim telonij rapinis &
injustitijs commixta animum ejus obfidebat: Atta-
men confestim semen istud perfectæ conversionis
frugem peperit, quæ omnium animos admittione
affectit.

Tertium itidem granum consimilis feminis cecidit
in cor Nathanael, & videbatur sapientia, sacul-
litudinem, nec ita aptum seminare: ratenim peritus
legis, & audiens Jesum ortum esse à Nazareth, des-
pexit; An inquit, à Nazareth aliquid boni potest esse?
At tamen ubi audit, Ansequam Philippus vocaret
se, cum esset sub specu, vidit. Hoc divini oris semen
mox in eo perfectæ fidei & confessionis prodixit
matram frugem: Rabbis inquit, tu es Filius Dei, tu
es Rex Israel.

Joann. 1.

Quartum cœlestis hujus feminis granum cecidit
in cor Magdalenæ, & licet terra ista infrugifera fo-
ret, per luxuriam nimis cœnosa, ac per prævas cupi-
ditates, & impuras vanitates mire conculcata, pla-
neq; sterilis esse cœta: statim tamen admirabilis pen-
itentiæ & pietatis fructum tulit. O quantam for-
tutum est efficaciam & fecunditatem semen istud
uberrimis lacrymis rigatum!

Quantum granum parisi virtutis cecidit in cor Sa-
maritanæ, cor etiam adulterum & corruptum, se-
mini ut appareret plane ineptum, sed ubi aquaviva
fuit.

sunt irrigatum, quam admirabilem perfecit in ea conversionem? Hic nimirum cluxit fabio potentia feminantis & rigantis.

Sextum granum cedit in corda durorum & petrosolum latronis in cruce, & irrigatum sanguine ipsius Christi, usque ad vitam suam vesperam feminans, quam raris contritionis & compunctionis fructura profert: Imo mox in gloria frugem maturificat, & feminatio ac messis illic seque consequuntur: *Hodie mecum eris in Paradiso.*

Septimum granum cedit in corda sanguinolenta eorum qui ipsum crucifigebant. Quid enim erat aliud pro inimicis orare in Cruce, quam in corda eorum gratia semen spargere? Nec fuit oratio, nec feminatio inefficax, aut infocunda: quia mox multi reversi sunt, percussientes pectora sua, non sine penitencia. Sic is qui exivit feminare semen suum, non desitit feminare usque in finem dici, usque ad vitam suam consummationem.

Dicamus *secundo*, quod neque etiam tunc desitit, quia usque in hodiernum diem feminat merito humanitatis suae in Apostolis, & Apostolicis vixit zelum & sapientiam, in Martyribus charitatem & constantiam, in Confessoribus sanctitatem & sobrietatem, in Sacerdotibus pietatem, in Religiosis obedientiam, & saeculi contemptum, in virginibus puritatem, in viduis continentiam, in poenitentibus compunctionem, in conjugatis amorem & pacem, in pueris innocentiam, in omni statu & aetate congruentem gratiam. Licet ergo de se pronunciet: *Exiit a Patre meo, & venit in mundum* (tamquam scilicet in agrum, quem colendum & ferendum suscepit.) *Iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem*: non tamen agrum suum sine semine & fatoribus relinquit, dum ad Patrem redit. Sed mittit quoque verum suos Apostolos, factores utique & colanos, quibus agrum & semen coeleste commisit, & dum illi feminant, ipse in illis feminare censetur. Nec semen proprium feminant, sed semen illius qui exiit feminare semen suum; hoc est coelestem doctrinam Christi Filii Dei. Hinc totus fructus, & tota messis ex hoc exurgens sacro semine attribuenda est: nec enim tantum frugis referrent, nisi ipso cooperante, ipso se tunc, ipso rigante, ipso incrementum dante.

Quando *S. Petrus* exiit ad plebem in Pentecoste, & ipse verbo semine, tria animarum millia convertit uno die, & altero etiam die quinque millia priori numero adjecit, non tam Petrus exiisse censendus est, quam Christus in illo feminans semen suum, & fructum & vestigio producens copiosissimum. Unde hoc admirans longè antea Prophetata *Isaias* dicebat: *Quis audivit tale: quis vidit huiusmodi? Numquid parietes terra in die una, aut parietur gens simul, quia pariter vocat, & peperit Sion filios suos? Numquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? Si ego qui generationem alienam, sterili ero, ait Dominus Deus tuus? Sic postmodum Apostoli vices Christi primarii Seminatio-*

ris agentes, agrum ejus, hoc est totum orbem, inter se partuntur, ut quisque tamquam colonus partem suam specialiter coelesti semine fecundet. *Isaia*: *Asiam, Andreas* Achiam, *Matthaeus* Aethiopicam, *Simon* Perisiam, *Philippus* Scythiam, *Thomas* Indiam, *Bartholomaeus* Armeniam feminaturus exit semen veritatis & gratiae, extirpato semine erroris & ignorantiae. Et uniusquisque amplam adducet messem Domino qui illos misit, & suum eis semen commisit. Unde de illis scriptum est: *Euntes ibant*

Pal. 26.

*Et sibi habant mittentes semina sua, venientes autem venientes cum exultatione portantes manipulos suos. O felices pedes euntium! o felices manus feminantium! o felices lachrymae stentium, ut semen suum rigarent, & secundum redderent! De matre sua dicit Augustinus: *Præcepta vita que in animo meo plantaverat verbo, rigabat lachrymis, roborabat exemplis*: de Apostolis in orbem missis id ipsum maxime verum est, & propterea de illis dicitur: *Euntes ibant & sibi habant*. Ideo etiam fructus fuit copiosus, in manipulis ex feminibus collectis, quos cum exultatione reducentes portantes, hosque illi referunt acceptos, qui semen eis credidit. Hi manipuli, myriades sunt animarum quas converterunt, & ad fidem ac gratiam Christi adduxerunt, postmodum etiam secum in gloriam introducturi. Adeo vero perseveranter femini huic dispertienda exemplo Christi instituerunt, ut ad finem usque vitam etiam ipsi non desisterent. Sed non solum lachrymis immo & sanguine semen rigare voluerunt, ut fecundius foret. *S. Paulus* in carcere & vinculis agens, dicit *Verbum Dei non esse alligatum*; neminemque sibi posse manus illas alligare, quae ad divinum illud semen spargendum in corda fidelium à Deo erant ordinatae. Unde *S. Chryl.* de illo vinculo sic loquitur: *Agricolam si quis vincat, sementis impedit. Doctorem si vincat, doctrinam vincere non valet. Lingua non manu fertur verbum quod nulli subjacet vinculo.**

Aug. li. 2. confes.

S. Stephanus ad extremum usque spiritum seminabat verbum Dei, etiam inter saxa: & sanguine suo illud primus rigavit, & sanxit. *S. Andreas* è cruce feminat extensis manibus, idque per biduum, nec exiguum refert fructum, *S. Petrus* in ergastulis Mamertini carceris morti propinquus, adhuc coeleste semen ferit in corda *S. Procelli* & *Mariniani* & quadraginta quinque aliarum, quos convertit & baptizavit ibidem, & per Martyrium Domino consecravit.

Zacarias
visus
ad P.
Isaia

Dicamus 3. post Apostolos usque in finem mundum diu semper fore aliquos huius feminis calcici dispensatores, qui nomine Christi illud fideliter & efficaciter administrarent: *Nisi Dominus reliquisset nobis mundum hoc saluta semen, quasi Sodoma fuisset, & quasi nomine Gomorrhæ similes essemus*. Hinc adhuc hodie factores Christi strenuos & peritos colonos in barbaras terras destinatos cernimus, ut ibi fides & iustitia germinet, ubi non nisi urticae, spinæque errorum & peccatorum exorticantur, Excuret ergo lux, qui potius

Paulus
Verbum
Dei
inter
saxa
sanxit.

Concio-
natores,
usque ad
finem
semina-
bunt.
Isai. 1.

2.
Christus
modo ad-
huc semi-
nat.

Iohan. 16.

Isai. 66.

Apostoli
coloni
Christi

in illis exit is qui feminas semen suum, semen veritatis & vite, semen gratiae & salutis, Christus scilicet. Verbum & Sapientia Patris, Salus & Vita totius humani generis. Quisquis recte administrat Verbum Dei, sive ex officio, ut qui constituti sunt in Ecclesia Pastores, sive ex commissione, ut Concionatores qui vocati sunt in partem sollicitudinis Pastoralis pro Christo legatione fungitur, illius gratiam, spiritum merita partitur: ejus semen ecclesiae spargit, ejus sanguinem efficacem reddit, ejus munus exerceat, quod in terris ipse exereuit. Quapropter debet sibi illum proponere tamquam principium influens, nihil optando dicere, nisi quod ipse seminavit in corde, posuerit in ore. Debet illum obsecrare, ut in spiret spiritum suum, ut quicquid sacri feminis spargitur, amore, timore, que ejus in excipientium cordibus valeat germinare. Denique puram debet gerere intentionem, non auram popularem, aut suam propriam gloriam respiciendo, sed gloriam Christi cuius virtute agit, cui fructum omnem laude dignum reputare. Male feminat qui in vento vanae gloriae seminat: ille enim totam spem fragis dissipat. Audi S. Xaverium graviter hac de re monentem. *Se moris epist. mor qui quid in concione praedicat, expectat, nequam esse eum, sed ut in eo loquens Dei. Nec quicquam tibi tribus praeor de his, sicut dicitur, alationem, ingratisque animam in Deum, in sacris, quorum deprecatione non tuo merito talentum communiatur tibi a Deo est. Illud etiam meminere, multos Concionatores apud infimos creari, qui plus habuerint vel copia, vel leporis in dicendo, quam tu plurisquam a seclerata vita ad pacem traduxerint, cumque plurimis salutem fuerint, ipsi miserrime perierint. Ob eam scilicet causam, quod arrogans elati a divina bona non Deo restiterunt accepta, sed sibi vendicant, quocirca humana avidis laudis vanis, sui opinione inflatis, insana gloriae cupido praecipitem in locum pro vexis inde in exitium ruentem sempiternum. Hac Xaverius.*

PARS II.
Verbum Dei cur seminari comparetur.
 1. *Primo*, apta est similitudo & congruentia inter semen & Verbum Dei, quia sicut in femine, licet exiguum sit & minutum, continet virtus producendi radicem, deinde germinandi herbam & fructum, postmodum producendi florem & fructum: Sic in verbo Dei virtus est producendi radicem fidei, gemmen spem, fructum boni operis, florem charitatis & gratiae, fructum denique maturum aeternae gloriae.

2. *Secundo*, sicut semen non fructificat nisi recondatur in terra, & ibi quodammodo moriatur: Sic Verbum Dei non fructificat, nisi in corde suscipiatur, & ibi recondatur ac recogretur, radicemque figat. Auribus susceptione sufficit, cordi inseren-

dum est, & abscondendum: *In corde meo abscondi Pf. 112. eloquia tua.* Et quidem verbum istud in quorundam corde diu latet, sicut semen in terra commoriens at postmodum aperte boni operis germinem producere cernitur.

Tertio, Terra ex se sterilis est, & non nisi tribulos, urticas, spinas, vepres que germinat post Adae peccatum & Dei maledictionem: propterea eget ut bono semine conferatur, a quo fecunditate accipiat. Sic terra cordis nostri sterilis est & arida, non nisi vana & noxia profert, in malum pronam, nisi verbi Dei sacro semine conferatur, ut foecundetur, & pietatem germinet. Per illud autem semen, omni bono, omni fructui redditur idonea.

Quarto, sicut semen in agro projectum eget calore solis, & favore caeli, ut germinem proferat: ita verbum Dei in corde receptum eget vivifico calore solis gratiae, & irriguo imbri caelitus descendente, ut fructum perfectum proferat, & in mellem matureseat. Neque diuturno adhaere eget tempore, nec copiosa quantitate, sed minimum feminis granum illud frugem perfectam potest proferre, si adit influencia caelestis gratiae. Ceterum id licet plurimis exemplis ex Sanctorum historis decompertis.

S. Antonius adhuc adolescens ingreditur Ecclesiam & audit: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quae habes, & da: pauperibus: & veni, & sequeris me.* Hoc sibi dictum existimans, obtemperare sine mora resolvit, unde omnibus suis renunciatis, pauperibusque ea impertiens, caelestis vita genus colere accipit in terris. O semen exiguum! o fructum eximium! Idem semen in cor cuiusdam ex antiquis Patribus, cui nomen *Theonas*, cum cecidisset per eundem verbi Evangelici lectionem, mox se tunica spoliavit, pauperi eam tradidit, perfecta abrenunciatione Christum pauperem secutus. Cum verum quidam ei feminatum occurrentem interrogaret: *Quis te prae dicitur a tua spoliavit?* Respondit: *Iste sum me spoliavit*; demonstrabat autem digito codicem suum Evangelicum, in quo verba ista Domini legerat: *Si vis perfectus esse, &c.*

Sic *S. Franciscus*, audita Missa, & oratione praemissa, rogavit ut Sacerdos Missale aperiret, in quo Christus viam sibi placitam dignaretur ostendere. Aderat vero cum ipso primus ejus socius *Bernardus*. Ilorum itaque rogatu aperit Sacerdos librum, & primo occurrit illud: *Si vis perfectus esse, vade, & vende, &c.* Eundem librum dum eorum prece secundo aperit, occurrit illud: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, &c.* In nomine SS. Trinitatis ut tertio aperiat, obsecrat, & tunc occurrit: *Nihil inulsi in via, neque peram, neque calcamentum.* Tunc Franciscus socio suo Bernardo, qui sapiens & dives Amissi agebat, sic ait: *Eccae signum Domini habemus per sic qua audisti.* Ille vero sine mora omnia pauperibus distinxit, & cum Francisco paupere Christum pauperem pauper secutus est. O semen divinum! triplicis verbi Evangelici quantitate

Re. 3.

Re. 4.

Verbum Dei sine mora fructificat.

Mat. 19.

Donn 1. Vite 1. Luc. 9.

Zave- nus epist. ad P. Ca- saram.

PARS II. Verbum Dei cur seminari comparetur.

1.

2.

al. 2. g. li. 2. of. 1.

conci- onatores, que ad em unis mina- unt. ut. 1.



fuiti efficiac, reconditum in corde Francisci & Bernardi! Sed & illud ipsum semen Claustreplet & Religiones, in hunc usque diem, imò usque in seculi finem.

1. Ioan. 2. S. Nicolaus Tolentinas cum quodam die audisset illud ex ore Concionatoris zelo animatum ardentis: *Nolite diligere mundum. Omne enim quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis, aut concupiscentia oculorum, aut superbia vite; mox seculi rebus omnibus contemptis, religioni S. Augustini nomen dedit, in quo admirabilem fructum peperit: qui quidem fructus huic exiguus semini est ascribendus.*

Luc. 8. Confess. *Sanctus Augustinus* seminabat in carne sua corruptionem, & semen spiritus ignorabat. At ubi librum epistoliarum Sancti Pauli aperuit, divina providentia incidit in illud: *Non in cubilibus & impudiciis, sed in dumentis Iesum Christum.* Mox verò agnovit semen spiritus, & abundante lachrymarum imbri illud rigavit, atque illico fructum in eo peperit perfectæ conversionis. Suscepit nimirum cum mansuetudine inficium verbum, quod postulat vire animas nostras.

Rom. 13. *Sanctus Columbanus* adhuc seculi illecebris detentus legebat vitam admirabilem Sanctæ Mariæ Ægyptiacæ, interius autem miram in se sentiebat commotionem; & hoc fuit ei semen efficacis vite novæ & penitentia austerae germen proferens. Exinde enim animam adiecit ad perfectionem, quæ secuta sunt multa Religiosorum millia, tamquam fructus uberrimus è minuto isto semine exortus. Non ab simile conversionis suæ, & Societatis instituentis initium sortitus est *Sanctus Ignatius*. Locus enim vitas Sanctorum, semen invenit optimum, quod in eo primum quidem fructum fecit trigefimum timoris Dei, fructum deinde sexagesimum amoris, fructum denique centesimum perfectissimæ unionis.

Platus id Clavio Aquaviva. Alius quidem dum audisset illud Christi ex Evangelio: *Oves mea vocem meam audiunt;* & verbum istud cordi suo condidisset, si queque recogitaret, statim seculi relicta cogitatione, se Societati Iesu adiunxit, ibi inter oves Christi vocem ejus audiretur perfectus. Unde & ibidem scientiâ & pietate cum auctoritate excelluit, Præpositus Generalis electus.

Isa. 14. Alius item cum delicis mollem vitam ageret, nullam sibi de conversione aut religione mentionem fieri volebat. Attamen cum quodam die Religiosis quidam *Domine* cum inisset, in digressu hoc ei solum verbum ex Propheta insinavit: *Saber te sternere vinea, & operimentum tuum erunt vermes.* Et semen istud in ejus corde tantæ fuit efficacis, ut illud suffocare nunquam valuerit: sed vermes illos semper animo volvens, tandem Religioni *Domine* se vocavit maximo cum fructu.

Verbum Dei triplex. Ex his igitur liquet quam verum sit. *Semen est Verbum Dei.* Possimus autem distinguere, secundum Theologos, triplex verbum Dei. Est cum ver-

bum Dei æternum, est Verbum æternum, est Verbum internum. Verbum æternum, quod scilicet loquitur Pater ab æterno, Filius ejus est, nam dicendo illum producit, unde & vocatur Æterna Sapientia, & Veritas Patris. Verbum externum Dei est, illud quò nos alloquitur & docet externus, per se, vel per Prophetas, Apostolos, Pastores, & Doctores suos. Verbum internum Dei est inspiratio sancta, qua intus alloquitur, movet, docet, illuminat. De triplici isto Verbo verum est illud. *Semen est Verbum Dei.*

1. *Primo* quidem Verbum Dei æternum, licet magis videatur habere rationem Satoris, habet tamen etiam quandam rationem feminis. Unde de Verbo Dei æternum incarnato recte intelligitur illud: *Suscipite infirmum est tam Verbum, quod potest salvare animas vestras, semen.* Etenim Verbum illud inferitur nobis, & suscipitur a nobis, à nobis per fidem, ut gratiâ, salutem, gloriam germinet in nobis. Quid aliud est Verbum æternum, nisi quoddam feminis granum de manu Patris æterni factum in electa, & fecunda terra Virginea, & rore Spiritus sancti fomentum? Crevit vero illud, quasi in spica, triginta tribus annis, per varias pruinas, ventos, tempestates. Ac deinde secutum est acutâ passionis falce, & trituratum in cruce, Etenim quotidie cordibus nostris iniecur electissimum hoc semen, & pretiosissimum granum non solum per fidem, sed etiam omnino realiter per veritatem in Eucharistico mysterio. Ibi susceptum per admirabilem nobiscum unionem germinat in nobis sanctissima germiana, fructus vite, castas scilicet cogitationes, anhelantia salutis desideria, puras affectiones, pacem cordis, gaudium in Spiritu sancto, charitatem & amorem perfectum. O vere ibi efficacis semen Verbum Dei æternum, Verbum Dei incarnatum, divinitatis suæ specialis participatione nos confortes efficiens, & sacratissima germiana producens, si terram cordis nostri dispositam repererit! Sic maxime in Eucharistia verum est. *Semen est Verbum Dei.* Recte de ea interpretatus fuerit illud. *Commixtum migma comedenti, sicut in arca vomitatum est.* Quali dicitur Prophetâ: Fideles in novissima arate mundi frumenti varii femina commixta comedent in Eucharistia. Illa dicitur migma, quia commixta ex Deitate, anima, carne, sanguine Christi, cum specie panis: & quia efficit mirabilem commixtionem animæ cum Christo & Deo. Continet autem purum granum sine paleis, sicut in arca & tritura crucis ventilatum est. Hoc est ergo migma, sive migma, varii frumenti miscellam continens, tum ad comedendum, tum ad seminandum in corde nostro.

2. *Secundo,* semen est verbum Dei externum, sive Semen, illud quò perse nos externus alloquitur, sive quod per Scripturas nobis insinuat, sive quò per Ecclesiam, & Ecclesiæ ministros nobis proponitur ut Dei Verbum, Quislem autem fructum proferat hoc semen, jam ex dictis patet. Quali vero attentione? diipo-

dispositione, reverentia sit suscipiendum docet Sanctus Augustinus, lib. 36. & refertur in decretis, causa 1. quaest. 1. cap. Interrogo. Vbi sic habetur: Interrogo vos, Fratres, dicite mihi quid plus videatur vobis Corpus Christi, an Verbum Christi? Si vultis vero respondere, debetis dicere, quod non sit minus Dei Verbum, quam Corpus Christi. Et ideo quanta sollicitudine obervemus, dum nobis ministratur Corpus Christi, ut nihil ex ipso in terram cadat: tanta sollicitudine obervemus, ne Verbum Domini, quod nobis regatur, dum aliud aut cogitamus, aut loquimur, de corde puro pereat. Quia non minus eius verus, qui Dei Verbum negligenter audierit, quam illi qui Corpus Christi sua negligentia in terram cadere permisit. Hinc ille. Vbi advertit quod dicit, Verbum Christi non minus est quam Corpus Christi, intelligi posse quod ad efficaciam & effectum: quia saepe maiorem fructum patit Verbum Dei declaratum, quam Corpus Christi receptum. Nam peccator illud audiendo non iustificatur, Verbum autem Dei audiendo saepe convertitur & convertitur. Et quia Dei & Christi Verbum est, magna illud sollicitudine vult Sanctus Augustinus a nobis suscipi: ut tale, nec sine gravi reatu posse neglectu quodam contemni, aut repudiari alicui.

Verbum Dei in seruum semen.

Tertio, Semen est Verbum Dei internum, quo intus animam alloquitur, docet admonet. Immo parum prodest verbum externum, nisi adiungatur ei & internum. Frustra laborat exterius religiosus lingua Doctoris, nisi intus moveat & doceat vox veritatis, Vbi verus Deus Magister est, quam cito dicitur, quod docetur. Audi Augustinum tractat. 7. in epist. I. Ioann. Ministeria foris, oculus adiutoria sunt & admonitiones: cathedram tamen in celo habet, qui corda docet. Sic sunt haec verba que foris dicimus, quomodo est agricola ad arborum. Facinorosus enim agricola operatur, quia adhibet aquam diligentiamq; agriculturam, sed tamen pomum non format. Quae ergo de sermone Dei dixit Apostolus. Verus est sermo Dei efficax, & penetrabilis omni gladio accipit, perstringens usque ad divisionem anime & spiritus. compagum quoque ad medullarum; Haec inquam, vera sunt de Verbo Dei interno, immo maxime de Verbo Dei eterno, sive de Filio, qui sermo Dei dicitur, nam nulli verbo vel sermoni perfecte competeit, nisi illi, quod subdit Apostolus, Quod sit discretor cogitationum, & quod omnia nuda sint & aperta oculis eius. Verbum igitur aeternum quandoque adhibet verbum externum, ut nos moveat & moneat. quod de quo solo interno utitur, penetrans usque ad cor, inspirans sanctas cogitationes, affectiones, admonitiones, consilia proposita, resolutiones.

Heb. 4.

Legimus de sancta Caecilia, quomodo in eius corde Deus seminaret semen castitatis, semen perfectae fidei, semen martyrii, sive semen ardentissimae charitatis ad necem pro Christo obundam: ideoque fructus inde orturi Valerianum sponsum conabatur reddere participem, eadem lectina in corde eius serens. Verbum aeternum Rational. Evang.

Dei alloquebatur eam per Verbum internum efficacissime, de omnibus quae ei peragenda erant ipsa vero per verbum externum instruebat sponsum suum. Quapropter de ea sic Deum alloquitur Beatus Urbanus Pontifex omnia haec agnoscens ex reatu Valeriani ad se missi ad Baptitum suscipiendum: Domine Iesu Christe, Pastor bone Seminatore casti consilii, suscipe seminum fructus quos in Caecilia seminasti: Caecilia famula tua quasi apu tibi argumentosa (sive ingeniosa & artificiosa) deservit. Nam sponsum, quem quasi fructum Leonem accipit, ad te quasi agnum mansuetissimum destinavit. Merebatur ipsa interiori verbo doceri, & illuminari in corde, quae semper externum Evangelii verbum gerebat in pectore, & neque diebus, neque noctibus vocabat: colloquitur divinis & oratione. Noverat sacra lectina de Verbo Dei depromere, & cordi suo inferere: Vnde cantantibus organis, ad festivitatem nuptialem, & thalamum volupratis conjugalis eam invitantibus, ipsa ex Verbo Dei in corde suo decantabat: Fiat Domine cor & corpus meum immaculatum, ut non confundar. Et cum convertisset non solum Valerianum sponsum, & Tiburtium eius fratrem, sed etiam quadringentos infideles ab Urbano Pontifice postea baptizatos; post divinum sermonem quem in nocte eis fecerat, dum aurora finem daret, iterum ipsa tota coelesti igne & luce accensa de Verbo Dei illud cum Apostolo eis exclamavit: Eia milites Christi, abiciite opera tenebrarum, & induimini arma lucis. Sciebat ergo Caecilia, quod semen est Verbum Dei: ideoque illius non imperita, & nocte & die ferebat, non solum in corde suo, sed & in cordibus audientium. Adimplebat illud Sapientis; Mane semina semen tuum, & vespere necessest manus, quia nasci quid magis oritur, hoc aut illud, & si sursum que simul, melius erit. Propterea Deo cooperante, tantum in se Caecilia, tantum & aliis produxit fructum: & suo omnes docuit exemplo, quanta sit efficaciter divini Verbi semen, de quo in hoc agitur Evangelio.

EAEDEM DOMINICA.

LECT. 14. tri paruta.

Aliud cecidit secus viam & concuscatum est. Et Luc. 8.

NON debent animum despondere verbi Dei PARUS annunciatore, licet paucos reperiant audire. De granthores: quia licet ad Chailsum frequens turba pro-di-conperaret, etiam tamen paucos quandoque docebat, cionatorum Vnicam ad puteum nactus est Samaritanam, nec meritis eam est designatus: sed instruxit, catechizavit, Ioann. 4. convertit, & per illam Samaritanos ad fidem adduxit. Vnica ad eius pedes sedebat Magdalena. ut Luc. 10. audiret verbum eius, & copiose illud ei ministrabat. Venit ad eam Nathanael cum Philipo, venit Ioann. 3. Nicolaemus tempore nocturno, & his paucis non designatus est evangelizare regnum Dei. Qua. Conc. 1. a propter S. Chryso. dicebat de tempore. Ego meo ipsum Lazare. anitno

Q9